

TIETEEN JA TAITEEN TUNTURIT

TOIMITTANEET

ANTERO JÄRVINEN · TUOMAS HEIKKILÄ · SEPPO LAHTI

GAUDEAMUS

Teoksen tekemistä ovat tukeneet

HELSINGIN YLIOPISTO

Copyright © 2014 Tekijät ja Gaudeamus Helsinki University Press

Gaudeamus Oy
HYY Yhtymä
www.gaudeamus.fi

Ggraafinen suunnittelu: Jukka Aalto · Armadillo Graphics

Kannen kuva: Heikki Nikki

KL: 56 · UDK: 57

ISBN 978-952-495-336-8

Painopaikka: Tammerprint Oy, Tampere 2014

KUVA SIVUILLA 2-3: ANTERO JÄRVINEN (25.3.2013).

KUVA SIVUILLA 4-5: ANTERO JÄRVINEN (28.8.2012).

Sisällys

11 Alkusanat

TIETEEN TUNTURIT

15 MYYRÄNNAHKOJA JA
MIKROSKOPOINTIA –
TOIMINTAA BIOLOGISELLA
ASEMALLA

17 Kilpisjärven biologinen asema
50 vuotta: vahva pohja vastata
tulevaisuuden haasteisiin
JUKKA KOLA, HELSINGIN
YLIOPISTON REHTORI

23 Kilpisjärven biologisen
aseman vaiheita
ANTERO JÄRVINEN &
TUOMAS HEIKKILÄ

26 Talven keskellä t-paidassa: opiskelijan
muistoja vuodelta 1973
ANTERO JÄRVINEN

32 Kilpisjärven biologisen aseman
vieraana 40 vuotta sitten
PERTTI PANULA

37 Kilpisjärvi ja biologinen asema
ulkomaalaisen silmin
IRIS ZELLMER

43 Kilpisjärven pitkäaikaisten
tutkimusten sanoma: paljon
vaihtelua, hieman muutosta
ANTERO JÄRVINEN &
TUOMAS HEIKKILÄ

55 Asko ”Kieku” Kaikusalo
HEIKKI HENTTONEN

57 Seppo Eurola – opetuksen kehittäjä
ja tunturikasvillisuuden tutkija
KARI LAINE

60 Henrik Wallgren –
pitkäaikaisin esimies
SEPPÖ LAHTI

62 Johan ”Jussa” Tast
LASSE KOSONEN

65 KÄSIVARREN LUONTO
JA IHMINEN

67 Käsivarren luontotyytit
YRJÖ NOROKORPI

83 Käsivarren tunturialueen
vesistöt
ESKO KUUSISTO

101 Tuntureiden lumipeite
SIRPA RASMUS

- 117 Jääkauden jälkeistä asutushistoriaa
SAMI VILJANMAA
- 131 Toisen maailmansodan jäljet Mallan luonnossa
ANNA-LIISA YLISIRNIÖ & ANNA ALLÉN
- 141 Saanan puolustajat
SEPPÖ LAHTI
- 151 TUNTURILUONNON ELIÖT
- 153 Käsivarren myyrät ja naali
HEIKKI HENTTONEN
- 155 Syklit pähkinänkuoressa
HEIKKI HENTTONEN
- 161 Myskihärät
SEPPÖ LAHTI
- 165 Käsivarren linnusto Markkinasta Kilpisjärvelle
TUOMAS HEIKKILÄ, AKI AINTILA & ANTERO JÄRVINEN
- 180 Käsivarren merisirrit
ALEKSI LEHIKONEN
- 183 Pohjois-Lapin siikamuodot
KIMMO KAHILAINEN
- 190 Rautu – kaikuja jääkaudelta
ANTERO JÄRVINEN
- 193 Suurtuntureiden jäkälät
JOUKO RIKKINEN
- 205 Suurtuntureiden rikkolajit
HENRY VÄRE
- 223 Tunturivesien levät
LAURA FORSSSTRÖM
- 235 Kilpikidusjalkainen – tunturivesien elävä fossiili
HANNA-KAISA LAKKA & ANTERO JÄRVINEN
- 239 Suurtunturialueen perhoset ja niiden seuranta
REIMA LEINONEN & JUHANI ITÄMIEN
- 249 Suurtuntureiden kimalaiset
ILKKA TERÄS, REIMA LEINONEN & JUHO PAUKKUNEN
- 258 Tunturimaan bakteeriyhteisöt
MINNA MÄNNISTÖ

TAITEEN TUNTURIT

- 263 Ars Bioarctica – taiteen ja tieteen yhteistyötä
ERICH BERGER & LAURA BELOFF
- 273 Alkumeren jälkifossiileja Saanalla
ANTERO KARE
- 281 Tuntureilta taiteilija löytää innoitusta
RIITTA KARHUSILTA
- 287 Veden varassa
ANU OSVA
- 290 Iso-Jouni
ANTERO JÄRVINEN & KAISA KORPIJAAKKO-LABBA
- 293 Puulintujen veistäjä Lauri Pappila
ANTERO JÄRVINEN
- 300 Luontokuvaaja Heikki Nikki
ANTERO JÄRVINEN
- 308 Yrjö Kokko Käsivarressa
JUKKA PARKKINEN
- 323 Tunturien satuja
ELENA MADY

335 TERVEHDYKSET

- 336 Oulun yliopiston tervehdys
LAURI LAJUNEN
- 338 Työtä, yhteistyötä ja unohtumaton sopulijahti
MIKKO KÄRNÄ
- 340 Kilpisjärven biologinen asema – niin kaukana mutta niin tärkeä
JANI JÄRVI
- 343 Kilpisjärven biologiselle asemalle Kilpisjärven koululta
TIMO TUOMINEN
- 347 LOPUKSI
- 349 Jäähyväiset jääleinikille
ANTERO JÄRVINEN & LEENA JÄRVINEN
- 352 Toimittajat
- 354 Kirjoittajat
- 356 Hakemisto